

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka, Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Zdeňka Kühna a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **N.Ch. D.**, zastoupeného Mgr. Dagmar Dřímálovou, advokátkou se sídlem Praha 6, Muchova 9/223, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasací stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 6. 2. 2007, č. j. 1 Az 50/2006 - 56,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 6. 2. 2007, č. j. 1 Az 50/2006 - 56, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále též „stěžovatel“) včas podanou kasací stížností brojí proti shora označenému rozsudku Městského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 29. 5. 2006, č. j. OAM-445/LE-03-07-2006, o neudělení azylu pro nesplnění podmínek podle § 12, § 13 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Městský soud dospěl v napadeném rozsudku k závěru, že obecným žalobním námitkám stěžovatele, dle kterých správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, nelze přisvědčit, neboť v průběhu správního řízení byl stav věci spolehlivě zjištěn a na jeho základě byla věc náležitě posouzena. Stěžovatel měl možnost vyjádřit se ke svým konkrétním potížím v žádosti o udělení azylu během pohovoru. V hodnocení žádosti stěžovatele o azyl, spočívající v obavě z trestního stíhání pro útěk z věznice a obavě z jeho pronásledování pro politické aktivity (politicky motivované pronásledování celé rodiny z důvodu postavení jeho otce za režimu prezidenta Lissouby), se městský soud shodl s žalovaným na nevěrohodnosti tvrzených důvodů. Stěžovatel totiž vyjádřil obavu z případného zatčení s ohledem na tvrzený útěk z vězení v roce 2004, avšak po tomto útěku žil bez potíží 2 roky v místě svého bydliště,

ignoroval předvolání, která mu byla doručována od policie a dokonce nastoupil ke studiu na vysokou školu. Skutečnost, že obavu o život neměl ani po smrti rodičů, dokazuje stěžovatelovo chování spočívající v tom, že v domě svých rodičů pobýval i po jejich smrti a vypravil jim pohřeb. Městský soud považoval též za nepravděpodobné, že by v roce 2006 byl stěžovatel pronásledován za aktivity, kterých se dopustil jako malé dítě tím, že roznášel letáky. Vzhledem k tomu, že celý příběh stěžovatele posoudil městský soud jako nevěrohodný, nezjišťoval další podrobnosti týkající se situace v zemi původu stěžovatele, jak bylo navrhováno v žalobě, neboť taková zjištění by byla bezvýznamná. Městský soud tedy shledal rozhodnutí žalovaného správným, a to i ve vztahu k výroku o neexistenci překážek vycestování (§ 91 zákona o azylu).

Stěžovatel ve své kasační stížnosti odkazuje na důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Poukázal zejména na vady ústního jednání u městského soudu, neboť o něm nebyl uvědoměn jeho zástupce – Organizace pro pomoc uprchlíkům, čímž došlo k porušení ustanovení § 49 odst. 1 s. ř. s. Dále stěžovatel namítl nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalovaného, neboť ten si neopatřil dostatečné podklady pro rozhodnutí; ačkoli tuto námitku stěžovatel uplatnil již v žalobě, městský soud se s ní nevyřadil. Rovněž odůvodnění městského soudu k námitkám žalobce týkajícím se zjištění skutkového stavu považuje stěžovatel za tautologické, protože v žalobě namítl nedostatečné zjištění skutkového stavu věci a městský soud se s touto námitkou vypořádal tak, že není důvodná, neboť skutkový stav věci byl spolehlivě zjištěn. Stěžovatel zde upřesnil, že v žalobě napadal jednak neaktuálnost informací ministerstva vnitra Velké Británie (z roku 2003) vzhledem k posuzovaným okolnostem, které se odehrály až v roce 2004 a později (stěžovatelovo zatčení a vražda jeho rodiny). Tuto rozhodnou dobu (rok 2004) žalovaný posuzoval jen pomocí jediného zdroje informací – databanky ČTK. Stěžovatel konečně uvedl, že se městský soud nevyřadil s důkazy, které zaslal soudu v doplnění žaloby. Jakkoli je stěžovateli známo ustanovení § 52 s. ř. s., o fakultativnosti provedení důkazů, neznamená to, že by soud byl oprávněn ponechat některé důkazy nepovšimnuté.

Žalovaný ve svém vyjádření především uvedl, že kasační stížnost byla podána opožděně. Na napadeném rozsudku městského soudu je totiž vyznačeno nabytí právní moci ke dni 5. 3. 2007 a žalovaný se proto domnívá, že stěžovateli byl rozsudek doručen nejpozději tohoto dne. Lhůta k podání kasační stížnosti, jejíž zmeškání nelze dle § 106 odst. 2 s. ř. s. prominout, tudíž uplynula nejpozději dne 19. 3. 2007; kasační stížnost byla však podána až dne 5. 4. 2007. Žalovaný proto navrhl odmítnutí kasační stížnosti pro její opožděnost, popř. její zamítnutí pro nedůvodnost.

Před vlastním posuzováním přijatelnosti a případné důvodnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud zabýval nejprve otázkou její přípustnosti a splněním dalších procesních podmínek, a to zejména s ohledem na námitku žalovaného, dle které byla kasační stížnost podána opožděně. Z důvodů, o kterých bude podrobněji pojednáno dále, přitom vycházel ze zjištění, že datum vyznačení právní moci na rozsudku městského soudu neodpovídá skutečnému dni nabytí právní moci; předmětný rozsudek se stal pravomocným až dne 30. 3. 2007 a kasační stížnost tedy byla podána v otevřené lhůtě plynoucí z ustanovení § 106 odst. 2, věty první s. ř. s.

Po shledání přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud musel zabývat otázkou, zda stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele a je tedy přijatelná ve smyslu § 104a s. ř. s. Vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu (mezinárodní ochrany) se zdejší soud podrobně věnoval v řadě svých rozhodnutí, např. v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39 (publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS), případně v usnesení ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 Azs 40/2006 - 57 (dostupném na www.nssoud.cz).

V rozhodnutí posledně zmiňovaném dospěl k závěru, že „případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti“ Právě taková zásadní pochybení Nejvyšší správní soud zjistil v daném případě v postupu krajského soudu a kasační stížnost proto posoudil jako přijatelnou.

Především je v dané věci třeba vyjít ze skutečnosti, že stěžovatel byl v řízení o žalobě ode dne 26. 6. 2006 zastoupen Organizací pro pomoc uprchlíkům; plná moc ze dne 16. 6. 2006, založená na č. l. 18, byla udělena „k podání žaloby proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-445/LE-03-07-2006 ze dne 29. 5. 2006 a k zastupování v plném rozsahu v řízení o této žalobě“. Tato plná moc nebyla po dobu řízení o žalobě nijak změněna, odvolána ani vypovězena a lze ji akceptovat jako zmocnění k zastupování ve smyslu § 35 odst. 5 s. ř. s.

Stěžovatel namítl, že byla porušena jeho procesní práva tím, že městský soud při vyrozumívání o nařízeném jednání ve věci neobeslal předvoláním též jeho zástupce. V tomto bodu dává stěžovateli Nejvyšší správní soud za pravdu, jelikož ze soudního spisu je patrné, že na č. l. 49 byli, dle pokynu soudní kanceláři, k nařízenému jednání dne 6. 2. 2006 předvoláni pouze žalobce (stěžovatel), žalovaný a tlumočnice. Totéž se podává i z příložených doručenek. Tímto postupem soudu, kdy byl zcela opomenut zástupce žalobce (stěžovatele), kterého si zvolil k ochraně svých práv, je procesně vadný a mohl zapříčinit porušení práva na spravedlivý proces a tím i nezákonnost meritorního rozhodnutí soudu. Obdobně judikoval Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 13. 10. 2004, č. j. 3 As 40/2003 - 66, publikovaném ve sbírce rozhodnutí zdejšího soudu pod č. 469/2005: „Obsahové nedostatky předvolání zástupce stěžovatelky k jednání (nesprávně uvedený termín konání jednání) brání krajskému soudu v projednání a skončení věci (§ 49 odst. 3 s. ř. s.) a jsou jinou vadou řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Pochybení soudu mající za následek neúčast zástupce stěžovatelky na jednání, při kterém došlo ke skončení věci, nemůže být zhojeno obecným poukazem na možnost stěžovatelky brojit proti rozsudku krajského soudu kasační stížností. Stěžovatelka totiž v důsledku zjištěného pochybení v řízení před krajským soudem nemohla v plné šíři uplatnit a využít zákonem jí daná práva účastníka řízení, mezi jiným i právo na veřejné projednání věci, na kterém výslovně trvala“. Dle názoru Nejvyššího správního soudu mohla mít neúčast zástupce stěžovatele v projednávané věci vliv na výsledek řízení, neboť jde (na rozdíl od stěžovatele) o subjekt, který se azylovou problematikou aktivně zabývá a jeho účast u nařízeného jednání by nepochybně přispěla ke kvalifikovanější ochraně stěžovatelových práv. Tento závěr zdejší soud zaujímá i s ohledem na nedostatky odůvodnění rozsudku (podrobněji viz dále), kdy se městský soud především nevypořádal s některými důkazními návrhy, jejichž provedení se stěžovatel u ústního jednání domáhal.

V této souvislosti je třeba poukázat na další procesní pochybení městského soudu, spojené tentokrát s doručováním rozsudku napadeného kasační stížností. Jakkoli městský soud (dle záhlaví předmětného rozsudku) zastoupení stěžovatele Organizací pro pomoc uprchlíkům akceptoval, doručoval své rozhodnutí pouze žalovanému a pobytovému středisku, ve kterém se měl stěžovatel zdržovat (doručenka nezní dokonce ani na osobu stěžovatele), jak plyne z doručenek připojených k č. l. 61. Obě doručenky prokazují, že doručovaná písemnost byla odevzdána příjemcům dne 5. 3. 2007; toto datum je rovněž vyznačeno jako den nabytí právní

moci rozsudku na příslušné doložce na č. l. 56. Zmocněnci stěžovatele byl rozsudek doručen až dodatečně, a to dne 30. 3. 2007 (viz doručenko na č. l. 62 spisu). Rozsudek městského soudu tedy nenabyl právní moci dne 5. 3. 2007, ale až dne 30. 3. 2007 (zde sluší upozornit, že podle § 42 odst. 2 s. ř. s. se písemnosti doručují pouze zástupcům účastníků a osob zúčastněných, není-li jimi ukládána povinnost, kterou mají splnit osobně). Z těchto důvodů lze tedy považovat kasační stížnost za včasné uplatněnou ve smyslu § 106 odst. 2 s. ř. s., a nelze tak přisvědčit názoru žalovaného plynoucímu z jeho shora konstatovaného vyjádření ke kasační stížnosti. Zbývá dodat, že toto pochybení městského soudu nicméně nemělo na zachování procesních práv stěžovatele žádný vliv.

Konečně ke stěžovatelem uplatněné námitce nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku Nejvyšší správní soud konstatuje, že z odůvodnění rozsudku je zřejmé, že městský soud jednak považoval skutková zjištění správního orgánu (včetně z něj vyvozeného závěru o nevěrohodnosti tvrzení stěžovatele) za dostatečná, zároveň pak odmítl provést stěžovatelem navrhované důkazy pro nadbytečnost. V tomto smyslu se tedy zdá být zřejmé, jakými úvahami byl městský soud ve skutkových východiscích veden.

Uvedený závěr nicméně nevyovídá nic o správnosti postupu městského soudu při jeho hodnocení dostatečnosti skutkových podkladů. Soudu pochopitelně nic nebránilo v tom, aby aproboval skutková zjištění, z nichž vycházel žalovaný správní orgán; není též povinen provést účastníkem řízení (zde stěžovatelem) navržené důkazy (srov. § 52 odst. 1 s. ř. s.). Jeho závěry o skutkových otázkách však musí odpovídat principu plné jurisdikce, jímž je řízení před správními soudy ovládáno. Zde lze zmínit rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2007, č. j. 1 As 32/2006 - 99 (publikovaný pod č. 1275/2007 Sb. NSS), dle kterého *„ustanovení § 77 odst. 2 věty první s. ř. s. je faktickou transpozicí požadavku tzv. ‘plné jurisdikce’ coby atributu práva na spravedlivý proces. Soud při svém rozhodování nesmí být omezen ve skutkových otázkách jen tím, co zde nalezl správní orgán, a to ani co do rozsahu provedených důkazů, ani jejich obsahu a hodnocení ze známých hledisek závažnosti, zákonitosti a pravdivosti. Soud tedy zcela samostatně a nezávisle hodnotí správnost a úplnost skutkových zjištění učiněných správním orgánem a zjistí-li přitom skutkové či (procesně) právní deficity, může reagovat jednak tím, že uloží správnímu orgánu jejich odstranění, nabrání či doplnění, nebo tak učiní sám.“* Těmto požadavkům postup městského soudu neodpovídá.

V azylovém řízení (řízení o poskytnutí mezinárodní ochrany) je existence azylově relevantních důvodů vázána na straně jedné k posouzení podřaditelnosti tvrzení žadatele pod některý z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu a současně na dostatečné míře věrohodnosti těchto tvrzení; na straně druhé musí být tato tvrzení konfrontována s dostatečnými informacemi o situaci v zemi původu žadatele. V projednávané věci stěžovatel nepochybně azylově relevantní důvody uvedl, tvrdil-li, že byl vystaven persekuci (výslech, věznění) pro své předchozí politické angažmá a uvedl-li, že jeho rodiče byli zavražděni taktéž z politických důvodů, o kterých blíže pojednal. Vyhodnocení těchto tvrzení je již věcí druhou a Nejvyšší správní soud zde nikterak nepředjímá (ne)správnost závěru žalovaného o jejich nevěrohodnosti. Podstatné však je, že stěžovatel na podporu jím tvrzeného skutkového příběhu navrhoval v žalobním řízení provedení konkrétních důkazů (viz č. l. 33 spisu), městský soud však tyto důkazy nejen neprovedl, ale v odůvodnění rozsudku ani neuvedl, proč tak neučinil. Je přitom zjevné, že důkazy, o něž se zde jedná (předvolání na Ministerstvo vnitra Konžské republiky a oznámení o pátrání po stěžovateli), nerozšiřují důvody, popř. tvrzené skutečnosti, jež je stěžovatel povinen uvést již ve správním řízení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 10. 2003, č. j. 3 Azs 23/2003 - 61, dohledatelný na www.nssoud.cz). I zde Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že se nevyjadřuje k relevantnosti těchto navrhovaných důkazů, neboť tato otázka by musela být nejprve posouzena soudem první instance. Městský soud se v odůvodnění rozsudku vypořádal pouze s návrhem na zjištění aktuální situace v zemi původu

stěžovatele, kde uvedl, že „s ohledem na nevěrohodnost příběhu žalobce nebylo třeba zjišťovat další podrobnosti týkající se situace v zemi původu žalobce, neboť taková zjištění by byla bezvýznamná.“ Zdejší soud, ve shodě se stěžovatelem, nepovažuje takovéto odůvodnění za dostatečné, neboť městský soud připsal bezvýznamnost důkazům, jež vůbec neprovedl (srov. § 52 odst. 1 s. ř. s. a § 77 s. ř. s.) a jeho závěr se jeví (zejména ve světle shora uvedených výhrad) jako apodiktický. Městský soud sice ve svém rozhodnutí také konstatoval, že „žalobce žil po útěku z vězení bez potíží 2 roky v místě svého bydliště, ignoroval předvolání, která mu byla doručována od policie a dokonce nastoupil ke studiu na vysokou školu“ a že „je nepravděpodobné, že by v roce 2006 byl stěžovatel pronásledován za aktivity, kterých se dopustil jako malé dítě tím, že roznášel letáky“, nicméně tyto dílčí závěry nemohou překlenout popsané pochybnosti o dostatečném zjištění skutkového stavu věci.

Skutečnost, že dostatečné zjištění situace v zemi původu žadatele nesmí být v azylovém řízení (řízení o mezinárodní ochraně) opomenuto dokládá i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. 6 Azs 50/2003, přístupný na www.nssoud.cz, kde vyložil, že „v řízení o udělení azylu musí správní orgán často rozhodovat v důkazní nouzi. Za této situace je nutné při hodnocení důkazů vzít v úvahu také způsob výkonu státní moci v zemi původu, možnost uplatňování politických práv a další okolnosti, které mohou mít vliv na naplnění důvodů pro udělení azylu. Taková vyhrada pochybnosti se uplatní ve prospěch žadatele například tam, kde z dalších důkazů plyne, že stav dodržování lidských práv v zemi původu je špatný, že občanům je upíráno právo na změnu vlády, že dochází k nezákonným popravám, mizění osob, částečnému používání mučení. Naopak, je-li země původu žadatele o azyl právním státem s demokratickým režimem, je na žadateli o azyl, aby věrohodně doložil, že je skutečně pronásledován“

Vzhledem k výše uvedenému lze uzavřít, že se městský soud v projednávané věci dopustil zásadních procesních pochybení, která mohla mít vliv na zákonnost jím vydaného rozhodnutí a způsobila jeho nepřezkoumatelnost. Jsou proto naplněny kasační důvody ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. a Nejvyššímu správnímu soudu tedy nezbylo, než napadený rozsudek zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1, věta první před středníkem s. ř. s.).

V novém rozhodnutí ve věci rozhodne městský soud též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2, věta první s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. května 2008

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu